

ZAPISNIK
sa Šeste sjednice Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore,
održane 19. aprila 2017. godine

Sjednica je počela u 10 sati.

Sjednici je predsjedavala Nada Drobnjak, predsjednica Odbora.

Sednici su prisustvovali članovi/ice Odbora: Petar Porobić, Aleksandra Vuković, Branka Tanasijević i Nikola Rakočević.

Saglasno članu 56 Poslovnika Skupštine, odsustvo sa sjednice najavila je Maja Bakrač.

Saglasno članu 65 stav 2 Poslovnika Skupštine, odsutnu članicu Odbora zamijenio je poslanik Miodrag Radunović.

Sjednici je prisustvovao Siniša Bjeković, zamjenik zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore.

Za sjednicu je, jednoglasno, utvrđen sljedeći

DNEVNIRED:

1. Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2016. godinu, i
3. Tekuća pitanja.

Prva tačka – Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2016. godinu

Predsjednica Odbora Nada Drobnjak saopštila je da, saglasno članu 137 st. 2 i 4 Poslovnika Skupštine, Odbor, kao zainteresovano radno tijelo, razmatra Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2016. godinu u dijelu svoje nadležnosti i mišljenje dostavlja Odboru za ljudska prava u slobode, kao matičnom odboru, na dalji postupak.

Zamjenik zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore Siniša Bjeković prezentovao je Izvještaj o radu za 2016. godinu sa aspekta rodne ravnopravnosti i istakao da je Izvještaj strukturiran po temama i organizacionim cjelinama, sa statističkim vodičem i primjerima iz prakse kako bi se na sažet ali sistematičan način što bolje približili rad i postupanje Zaštitnika. Pokazatelji koji se uglavnom koriste u procjeni uspješnosti rada povećani su - počev od broja pritužbi, sa visokim procentom riješenih predmeta, brojem datih preporuka, pokrenutih sopstvenih inicijativa, povećanja vidljivosti Institucije, kadrovskog jačanja, snaženja saradnje sa civilnim sektorom, međunarodne aktivnosti i drugog.

U 2016. godini nastavljen je trend rasta broja pritužbi i Zaštitnik je u radu imao 907 predmeta. U poređenju sa prethodnom godinom, primljene su 253 pritužbe više. Od 907 predmeta koji su bili u radu, postupak je okončan u 875 predmeta (96,47%). U 2017. godinu prenešena su 32 predmeta (3,52 %), od kojih je većina formirana u drugoj polovini decembra 2016. godine, po kojima objektivno nije mogao biti završen postupak. Povećani priliv predmeta pratila je i ažurnost u radu, pa je u poređenju sa prethodnom godinom (u kojoj je okončano 666 predmeta) evidentan porast okončanih predmeta za 23,88%. Značajno je povećan i broj datih preporuka - u 115 predmeta data je 231 preporuka. U odnosu na prethodne godine, povećan je i broj predmeta koji su pokrenuti po službenoj dužnosti, odnosno sopstvenoj inicijativi Zaštitnika. Takvih predmeta bilo je 62, što je duplo više u odnosu na prethodnu godinu.

Od 894 predmeta u 2016. godini, 776 predmeta je formirano po individualnim pritužbama (muškarci 497 i žene 279), 29 po pritužbama grupe građana i pravnih lica (kolektivne), 25 po pritužbama nevladinih organizacija, 62 predmeta po sopstvenoj inicijativi i dva po anonimnim pritužbama. Od ukupnog broja pritužbi primljenih u izvještajnoj godini, na rad državnih organa, organa državne uprave, upravnih i drugih organizacija odnosilo se 338 pritužbi, na rad sudova 122, na rad javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlaštenja 184, na rad Uprave policije 52, na rad organa lokalne samouprave i lokalne uprave 88, na rad Državnog tužilaštva 18 i na rad organa, službi i nosilaca javnih ovlaštenja u drugim državama, privrednih društava, drugih pravnih lica, preduzetnika, fizičkih lica i dr. 92 pritužbe.

U toku 2016. godine, najviše pritužbi su podnijeli građani/ke iz Podgorice 394 (žene 110), Cetinja 12 (žene 6), Andrijevice 2 (žene 1), Bara 50 (žene 24), Berana 15 (žene 7), Bijelog Polja 57 (žene 26), Budve 18 (žene 10), Danilovgrada 94 (žene 13), Herceg Novog 32 (žene 14), Kolašina 23 (žene 9), Kotora 20 (žene 9), Mojkovca 8 (žene 3), Nikšića 37 (žene 11), Plava 7 (žene 2), Pljevalja 31 (žene 11), Rožaja 15 (žene 7), Tivta 11 (žene 6), Ulcinja 27 (žene 5) i Žabljaka 4 (žene 1).

Od 875 predmeta po kojima je postupak okončan u 2016. godini, u 78 predmeta Zaštitnik nije bio nadležan za postupanje, a u 76 predmeta nijesu postojale procesne pretpostavke za postupanje. U 118 predmeta postupak je okončan upućivanjem na druga pravna sredstva, a u 597 slučaja postupak je okončan nakon sprovedenog ispitnog postupka. U pet (5) slučajeva postupak je okončan spajanjem predmeta, a u jednom (1) predmetu na drugi način. Od ukupnog broja pritužbi po kojima je postupak okončan u izvještajnoj godini na rad državnih organa, organa državne uprave, upravnih i drugih organizacija odnosile su se 330 pritužbe, na rad sudova 121 pritužba, na rad Državnog tužilaštva 18, na rad Uprave policije 51 pritužba, na rad javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlaštenja 181, na rad organa lokalne samouprave i lokalne uprave 83 i na rad organa, službi i nosilaca javnih ovlaštenja u drugim državama, privrednih društava, drugih pravnih lica, preduzetnika, fizičkih lica i dr. 91 pritužba.

U predmetima u kojima je postupak okončan u izvještajnoj godini podnosioci pritužbi su ukazivali na: povredu prava na suđenje u razumnom roku (40), ostala građanska prava (503), ekonomska, socijalna i kulturna prava (180) i na prava djeteta (152).

U 2016. godini Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je nakon sprovedenog ispitivanja utvrdio povrede prava i u 115 predmeta dao je mišljenja sa 231 preporukom nadležnim organima. U 65 predmeta preporuke su ispoštovane u izvještajnoj godini, u 6 predmeta preporuke su djelimično ispunjene, u 14 predmeta nije istekao rok za realizaciju preporuka, a u 30 predmeta nijesu ispoštovane preporuke.

Rodna ravnopravnost je jedna od oblasti u kojoj se kontinuirano vrše istraživanja i bilježe statistički trendovi u različitim oblastima djelovanja i državnim politikama. Evidentno je da se, osim djelimično u pravosuđu, rodni balans, odnosno ravnopravnost polova još uvijek drži problematičnom u mnogim oblastima, kao što su: političko djelovanje, administrativno rukovođenje, obrazovanje na najvišem nivou, itd. Osim toga, podaci govore o još uvijek značajnom broju predmeta nasilja u porodici koji za žrtve ima žene, a što, prema međunarodnim standardima, predstavlja poseban oblik diskriminacije.

U izvještajnoj godini od ukupno 894 pritužbe prispjele ovoj Instituciji, žene su podnijele 279 pritužbi, ili 31,20%, što je više u odnosu na prošlu godinu kada su podnijete 222 pritužbe. Pritužbe su se odnosile na: prava djeteta - 71; zabranu diskriminacije - 64; pravo na pravično i nepristrasno suđenje - 30; pravo iz radnog odnosa i pravo na rad - 20; pravo iz socijalne zaštite - 13; pravo na zdravstvenu zaštitu i zdravstveno osiguranje - 13; pravo na pravnu zaštitu - 10; druga prava lica lišenih slobode - 9; očigledne zloupotrebe procesnih ovlaštenja - 7; pravo iz penzijskog i invalidskog osiguranja - 6; pravo na mirno uživanje imovine - 6; pravo na lična dokumenta - 4; pravo na slobodan pristup informacijama - 4; pravo na ljudsko dostojanstvo - 3; odugovlačenje sudskog postupka - 3; zabranu mučenja i surovog, neljudskog ili ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja - 2; pravo na obrazovanje - 2; neizvršavanje sudskih odluka - 2; pravo građana/ki da neposredno ili posredno učestvuju u upravljanju javnim poslovima - 2; pravo na zdravu životnu sredinu - 2; pravo na državljanstvo - 1; pravo na djelotvoran pravni lijek - 1; pravo na pretpostavljenu nevinost u krivičnom postupku - 1; pravo na slobodu i ličnu bezbjednost - 1; pravo na stanovanje - 1 i pravo po osnovu eksproprijacije - 1. Žene su podnosile pritužbe na rad sljedećih organa: javnih službi - 80, državnih organa - 76, sudova - 39, organa lokalne samouprave - 31, policije - 12, tužilaštva - 3 i ostalih organa - 38.

U pogledu ishoda postupka u 38 predmeta utvrđena je povreda prava i date su preporuke; u 55 predmeta povreda je otklonjena u toku postupka; u 39 slučajeva podnositeljke su upućene na druga pravna sredstva; sedam (7) predmeta okončano je ukazivanjem; u 56 slučajeva nije utvrđena povreda prava; u 20 nije postupano jer pritužbe nijesu dopunjene u ostavljenom roku, a ni nakon isteka; u 15 nije postupano jer su se pritužbe odnosile na preispitivanje zakonitosti sudskih odluka; u 10 postupak je obustavljen jer su podnositeljke povukle pritužbu; u šest (6) postupak je obustavljen zbog nesaradnje

podnositeljki; u šest (6) Zaštitnik nije bio nadležan za postupanje; u pet (5) postupak je obustavljen jer su nakon podnošenja pritužbi pokrenuti sudski postupci; u četiri (4) nije postupano jer su se pritužbe odnosile na pružanje materijalne i druge slične pomoći; u četiri (4) nije postupano jer nijesu bila iscrpljena druga pravna sredstva; u dva (2) nije postupano jer se radilo o ponovljenoj pritužbi uz koju nijesu podnijeti novi dokazi; dva (2) predmeta okončana su spajanjem; u jednom (1) predmetu nije postupano jer se pritužba odnosila na povredu prava u drugoj državi; u jednom (1) predmetu se radilo o očiglednoj zloupotrebi prava podnošenja pritužbe; u jednom (1) predmetu Zaštitnik se oglasio nenadležnim za zastupanje i preduzimanje radnji u postupku i sedam (7) predmeta je u radu.

Tokom izvještajne godine, Zaštitnik je u radu imao tri (3) pritužbe zbog diskriminacije po osnovu pola. Ni u jednom od ovih predmeta nije utvrđena povreda prava. Međutim, Zaštitnik je imao 34 obraćanja i prijema stranaka, korespondencije sa zainteresovanim licima i 19 formalno podnijetih pritužbi zbog diskriminacije po osnovu materinstva, koje su podnošene po usvajanju Zakona o dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, odnosno odredbi člana 54a i 54b o ostvarivanju doživotne novčane naknade po osnovu rođenja troje ili više djece.

Prema podacima Višeg suda za prekršaje Crne Gore, sudovi za prekršaje su u toku 2016. godine imali u radu ukupno 2.073 predmeta zbog prekršaja iz Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, od čega 1.226 Sud za prekršaje u Podgorici, 420 Sud za prekršaje u Budvi i 427 predmeta Sud za prekršaje u Bijelom Polju. Ukupno je okončano 1.573 predmeta ili 75,88%. Predmeti su završeni na način što je izrečeno: 489 novčanih kazni; 107 kazni zatvora; 177 uslovnih osuda; 94 opomene; 9 vaspitnih mjera; u 33 predmeta je odbačen zahtjev; u 104 je obustavljen postupak; u 489 donijeta je oslobađajuća odluka, dok je 71 riješen na drugi način. Izrečene su 252 zaštitne mjere, i to: zabrana uznemiravanja i uhođenja - 117; zabrana približavanja - 45; udaljenje iz stana ili drugog prostora za stanovanje - 31; obavezno liječenje alkoholičara od zavisnosti - 23; obavezno liječenje zavisnosti od droga - 13; obavezno psihijatrijsko liječenje u zdravstvenoj ustanovi - 13; obavezno psihijatrijsko liječenje na slobodi - 7; obavezni psihosocijalni tretman - 3.

U 1.573 završena predmeta postupci su vođeni protiv 1.788 okrivljenih, od čega 1.767 punoljetnih i 21 maloljetno lice. Ukupno je bilo 1.863 žrtava nasilja, od čega 1.700 ili 91,25% punoljetnih i 163 ili 8,74% maloljetnih. Od ukupno 1.700 punoljetnih žrtava nasilja, u 1.143 slučaja ili 67,23% su to bile žene i u 557 slučajeva muškarci. Od ukupno 163 maloljetne žrtve nasilja, u 98 slučajeva su žrtve bile muškog pola i u 65 slučajeva ženskog pola.

Viši sud za prekršaje Crne Gore u toku 2016. godine imao je ukupno u radu 115 predmeta po žalbi zbog prekršaja iz Zakona o zaštiti od nasilja u porodici. Od ovog broja u 84 slučaja potvrđene su odluke prvostepenog suda; u 21 ukinute su odluke prvostepenog suda; u šest (6) predmeta odluke su preinačene i u četiri (4) predmeta žalba je odbačena.

U izvještajnom periodu Zaštitnik je u radu imao četiri (4) pritužbe koje su se odnosile na rodno zasnovano nasilje. U tri (3) predmeta utvrđena je povreda prava i date su preporuke, dok je jedan (1) predmet okončan ukazivanjem.

Zamjenik Zaštitnika ljudskih prava i sloboda istakao je da je u 2016. godini postupak Akreditacije Zaštitnika kod Međunarodnog koordinacionog komiteta nacionalnih institucija (GANHRI) za zaštitu ljudskih prava okončan dodjeljivanjem ocjene – statusa "B", što znači da je institucija Zaštitnika djelimično usklađena sa Pariskim principima. Povodom toga date su preporuke i mišljenja Potkomiteta - radi poboljšanja statusa u dijelu koji se odnosi na zakonski mandat Zaštitnika, izbor i imenovanje, adekvatna sredstva za rad i finansijsku autonomiju, osoblje - jasan položaj i autonomiju u zapošljavanju, kao i na interakciju sa međunarodnim sistemom ljudskih prava. U izvještajnoj godini zamjenica Zaštitnika je izabrana za članicu Potkomiteta Ujedinjenih nacija za sprečavanje mučenja i drugih svirepih, nečovječnih ili ponižavajućih postupaka ili kazni. Takođe, zamjenik Zaštitnika izabran je drugi put zaredom za člana Biroa (izvršno tijelo) Evropske komisije protiv rasizma i netolerancije (ECRI).

U raspravi su učestvovala predsjednica i članice Odbora Nada Drobnjak, Branka Tanasijević i Aleksandra Vuković i zamjenik Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Siniša Bjeković.

Kroz diskusiju je ocjenjeno da je Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda za 2016. godinu najbolji do sada - kako po ukupnom kvalitetu, tako i po statistici i da sa primjenom inoviranih metodoloških postupaka izrade, uporedivost podataka od osnivanja institucije do sada se može sa uspjehom pratiti. Tokom diskusije ukazano je na diskriminaciju po osnovu pola i materinstva koja je prvi put prikazana u Godišnjem izvještaju o radu ove institucije. Takođe, komentarisana je i zaštita djece od potencijalno štetnih medijskih sadržaja u Crnoj Gori (koja je još uvijek nedovoljno stručno obrađena), kao i potreba za daljim unapređenjem zakonodavnog okvira, njegova dosljedna primjena i stalna edukacija o medijskoj pismenosti i potencijalnim zloupotrebama. Konstatovano je da istraživanje u oblasti prava djeteta treba uraditi kada se za to obezbijede finansijska sredstva kako bi istraživanje bilo urađeno na kvalitetan način na standardizovanom uzorku i po metodologiji koja je prihvatljiva za takve vrste istraživanja.

Nakon rasprave, Odbor je jednoglasno podržao Izvještaj i predložio Odboru za ljudska prava i slobode, kao matičnom odboru, da predloži Skupštini da prihvati Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2016. godinu.

Prihvaćen je poziv zamjenika Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Siniše Bjekovića da Odbor posjeti instituciju Zaštitnika i tamo održi jednu od tematskih sjednica.

Druga tačka – Tekuća pitanja

U okviru ove tačke dnevnog reda predsjednica je informisala Odbor da Odbor za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova Narodne skupštine Republike Srbije poziva jednog/jednu člana/članicu Odbora za rodnu ravnopravnost da prisustvuje međunarodnoj radionici koja će se održati 18. maja 2017. godine u Beogradu. Tema međunarodne radionice koja se organizuje u saradnji sa Human Trafficking Foundation UK je „Saradnja evropskih parlamentaraca u borbi protiv trgovine ljudima u zemljama Zapadnog Balkana“. Odbor je predložio članicu Odbora Branku Tanasijević, o čemu će biti obavješten Kolegijum predsjednika Skupštine.

Sjednica je završena u 11 sati i 30 minuta.

Zapisnik sačinila,
savjetnica u Odboru,
Željana Bošković, s.r.

PREDSJEDNICA ODBORA
Nada Drobnjak, s.r.

